

Geloof in de wetenschap.

Het is niet mijn bedoeling om een stukje te schrijven waarvan de essentie nog nooit is opgeschreven. Sommigen van jullie zullen het vast wel eens eerder gehoord hebben. Maar misschien zet het je weer aan het denken en kan het je helpen om geloof en wetenschap te combineren. Alleen omdat er een G & C commissie bestaat wijst er op dat het lastig is beide te combineren.

Het probleem waar ik in mijn studie (ik ben 3de jaars psychologie student) tegen aan loop is dat alles te verklaren lijkt, zelfs geloof. Ik zal enkele voorbeelden noemen: kerkdiensten zijn volgens de psychologie sociale fenomenen waarin mensen worden meegesleept door iets wat ze God noemen, ook popconcerten hebben dat effect. God is inbeelding van de mens. Zo zijn er nog meer vaak gebruikte argumenten om God op een afstandje te houden. Ik kan niet anders zeggen dan dat het mogelijk is om God weg te redeneren. Dat merk je ook als je om je heen kijkt op school. Mensen vertrouwen volledig op de wetenschap. Ze zijn van mening dat door kritisch en onafhankelijk denken de werkelijkheid tot op een behoorlijk niveau te bevatten is. Daar hebben ze God niet voor nodig. Waarom zou ik God dan wel nodig hebben? Het is echt wel mogelijk om God buiten de deur te houden, sterker nog het lijkt erg gemakkelijk. En misschien wordt het leven er ook wel gemakkelijker door. Wetenschap is een veilige haven in dit opzicht, leve de ratio. Alles is verklaarbaar, en blijkt dat niet het geval, dan komt het nog wel. Is geloof daarmee ondergeschikt aan de wetenschap? In dit artikel wil ik proberen te beredeneren dat geloof in God absoluut geen zwaktebod is tegenover de wetenschap. Wetenschap en geloof staan op hetzelfde niveau als je kijkt naar de aannames.

Het fundament van de wetenschap rust volgens mij op geloof. De wetenschap kent een paar grondregels, die regels moeten wetenschappelijke kennis onderscheiden van niet wetenschappelijke kennis. Dit is vooral binnen de psychologie een belangrijk punt omdat alles zo vaag en onmeetbaar lijkt. Je wordt de eerste jaren van je studie dan ook overladen met methodologie en de grondbeginselen van de wetenschap. Wetenschappelijke kennis wordt binnen de psychologie vooral verkregen door empirische experimenteren (empirische = op ondervinding gegrond en daaruit voortvloeiend (www.vandale.nl)). Ik ga er in dit artikel van uit dat iedereen bekend is met het wetenschappelijke experiment, daar ga ik hier dus niet verder op in. Er lijkt geen spelt tussen te krijgen. Alles lijkt logisch. Toch komt bij wetenschap ook heel wat geloof kijken. Om volledig te kunnen vertrouwen op experimenten moet je geloven dat alles verklaarbaar is, dat je niets kan en mag aanmenen op grond van autoriteit (dat is immers niet logisch). De basisaanname is dat alles rationeel te verklaren is. Daar begint wetenschap volgens mij mee, maar dat is niet rationeel. Het woord aanname heeft mijns inziens dezelfde strekking als geloof, je vertrouwd er op dat het waar is.

De wetenschap neemt aan dat alles verklaarbaar is. Sommige dingen kunnen we nu niet verklaren maar dat komt nog wel. De werkelijkheid hangt aan elkaar van logische relaties. Is geloof daarmee ondergeschikt aan de wetenschap? Geloof om de wetenschappelijke gaatjes op te vullen, om het niet verklaarbare te verklaren? Nee, voor mij is het geloof omdat God bestaat. Dat is de basisaanname. Ik schrijf met opzet 'geloof omdat God bestaat' en niet, 'ik geloof in God omdat het leven anders geen zin heeft', of wat er dan ook maar in te vullen is. Het begint bij God en niet bij de mens. God is niet voor de mens geschapen, maar de mens voor God. Geloof begint met de aanname dat God bestaat.

Ik wil in ieder geval benadrukken, dat jij niet zwak staat doordat je dingen op grond van autoriteit aanneemt, of dingen gelooft die in de Bijbel staan. Denk niet dat evolutie volkomen logisch is en schepping maar een kwestie van geloof. Wat betreft de basisaannames staan geloof en wetenschap op hetzelfde niveau. Niet in de zin dat ze beide even waar zijn, maar wel in de zin dat het niet volledig rationele aannames zijn, als dat zo zou zijn waren het

geen aannames meer. Laat je in discussies dus niet uit het veld slaan! Wetenschap is net zo goed geloven. Toch zijn geloof en wetenschap anders, de basisaannames zijn namelijk niet hetzelfde. Het zijn twee verschillende visies op de werkelijkheid, de één gaat ervan uit dat God bestaat de ander dat alles wetenschappelijk te verklaren is.

Maar hoe moet je deze twee visies op de werkelijkheid nu combineren? Er is immers maar één werkelijkheid. De realiteit, het hier en nu, is toch geen tweeledige wereld? Wat moet ik nu verklaren vanuit God en wat vanuit de wetenschap? Veel mensen zeggen dat het twee zijden zijn van dezelfde medaille. Dit is volgens mij een misvatting. Ik geloof in God . Dus God is de volledige realiteit en niet één kant van de realiteit. Je zou dus kunnen zeggen dat, willen we de realiteit doorgronden we God moeten doorgronden. Dat lukt ons nooit, in ieder geval niet op deze aardbol. Toch mag je proberen Gods schepping te begrijpen én te verklaren. Daar kan je naar mijn mening heel goed de wetenschappelijke methode voor gebruiken. Vergeet echter niet dat je maar een bescheiden mens bent en dat dat je beperkingen oplegt. Ook de basisaanname van de wetenschap legt je een beperking op. Onderzoek Gods schepping.

Andersom kan het ook. Probeer ook iets te leren van de wetenschap. Wees kritisch, neem niets klakkeloos aan op grond van autoriteit, wees niet te onverschillig. Dit geldt ook voor je houding ten op zicht van je dominee. Probeer ook de logica eens los te laten op je geloof. Ook al is dat in fundament tegenstrijdig, en kom je er niet mee tot geloof. Het kan je geloof wel versterken omdat geloof lang niet zo onlogisch is dan mensen soms denken.

Ik hoop eigenlijk dat dit stukje meer vragen oproept dan antwoorden geeft. Dat is mijn bedoeling geweest, ik wil je aanzetten om na te denken. Om tot enige vorm van kennis te komen over God, schepping en wetenschap, moet je jezelf vragen stellen. Zonder vragen geen antwoorden. Twijfel aan wat je hoort van anderen. Maar vertrouw op God, Hij bestaat en is het waard om vereerd te worden.

Prediker 7 vers 16 / 18

Wees daarom niet al te rechtvaardig en meet jezelf geen overdreven wijsheid aan. Waarom zou je jezelf te gronde richten? 17 Maar gedraag je ook niet al te onrechtvaardig en wees niet overmatig dwaas. Waarom zou je sterven voor je tijd? 18 Houd het ene vast en laat het andere niet los. Dat is het beste, want wie ontzag voor God heeft, ontsnapt aan al te veel rechtvaardigheid en ook aan al te veel onrechtvaardigheid.

Jochum Muurling

Ik wil Bert Eefting en Hendri Jonker (G*V) bedanken voor het kritisch lezen van het artikel, het heeft me erg geholpen met schrijven, bedankt.